

GROZDANA FRANOV-ŽIVKOVIĆ – MARTINA DUBOLNIĆ GLAVAN
DRAGAN NIMAC – JOŠKO ČALETA

VRGADA

GLAGOLJAŠKO PUČKO CRKVENO PJEVANJE
U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Hrvatska kulturna udruga Pjevana baština
Institut za etnologiju i folkloristiku
Hrvatsko katoličko sveučilište
Zagreb, 2019.

VRGADA – GLAGOLJAŠKO PUČKO CRKVENO PJEVANJE U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

VRGADA - GLAGOLITIC FOLK CHURCH CHANTING IN THE ARCHDIOCESE OF ZADAR

Izdavač / *Publisher*: Hrvatska kulturna udruga Pjevana baština, Zagreb
Suizdavači: Institut za etnologiju i folkloristiku, Biblioteka Iz Arhiva, Zagreb
Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb
KUD Skuti materini, Vrgada

Za izdavača / *For publisher* dr. sc. Dragan Nimac
izv. prof. dr. sc. Iva Niemčić
prof. dr. sc. Željko Tanjić

Glavni i odgovorni urednik/
Editor in chief dr. sc. Dragan Nimac

Uredništvo serije „Glagoljaško pučko crkveno pjevanje” /
Editorial Board of the Series „Glagolitic Liturgical Folk Chant ” dr. sc. Dragan Nimac,
dr. sc. Joško Čaleta

Transkripcija notnih zapisa
Author of the Music Transcriptions: dr. sc. Joško Čaleta i studenti KBF-a, Zagreb

Fotografije / *Photographs*: Zoran Krpetić, Predrag Maćukatin, Dragan Nimac, Grozdana Franov-Živković, Martina Dubolnić Glavan, Mladen Pešić, Igor Kulenović, Arheološki muzej Split - Arhiv L. Jelića, Arhiv župe Vrgada, obiteljski arhiv Šime Maćukatina.

Recenzenti: izv. prof. dr.sc. Ivica Vigato
izv. prof. dr. sc. Gordana Čupković

Grafičko oblikovanje / *Graphic Design* Igor Krstičević

Prijevod / *Translated by* Krešimir Vunić

Lektura Krešimir Brnin

Urednici CD-a/*CD Music Editors* dr. sc. Joško Čaleta, dr. sc. Dragan Nimac

Urednici DVD-a/*DVD Editors* dr. sc. Dragan Nimac, Luka Klapan

Mastering CD-ova/ *CD mastering* Vito Gospodnetić, Samofix d.o.o.

Mastering DVD-a/ *DVD mastering* Luka Klapan

Tisak / *Print* Grafika Markulin; Kvarak

ISBN:978-953-7528-11-9 (HKU Pjevana baština), 978-953-8089-35-0 (IEF),
978-953-8014-18-5 (Katoličko sveučilište)

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001037376

UVOD

Multimedij „Vrgada – Glagoljaško pučko crkveno pjevanje u Zadarskoj nadbiskupiji” dvanaesti je u nizu projekata Hrvatske kulturne udruge Pjevana baština. Sadrži monografiju o povijesti i crkvenom pjevanju na otoku Vrgadi, dva nosača zvuka (CD) sa 69 stavka glagoljaških pučkih crkvenih liturgijskih i paraliturgijskih napjeva iz Vrgade, te nosač slike i zvuka (DVD) s dokumentarnim filmovima o mjestu i župi Vrgada. Ovo je naš peti multimedij posvećen glagoljanju po župama Zadarske nadbiskupije. On predstavlja stoljetnu glazbenu tradiciju koju su generacije vrgadinskih pjevača prenosile sve do današnjih dana.

Monografija sadrži povijesni prikaz o mjestu i župi (crkvama), glagoljaškoj baštini, te o glazbenim karakteristikama glagoljaškoga pučkog crkvenog pjevanja u Vrgadi. Na početku monografije nalaze se uvodni tekstovi (urednika i zadarskog nadbiskupa). Bogatstvo monografije svakako je i notna transkripcija, kao i brojne fotografije koje živopisno uprizoruju vrgadinsku kulturnu baštinu. Monografija sadrži kratki tekst na engleskom jeziku. U monografiji navodimo popis svih pjevača i pjevačica sudionika u snimanju.

Naslovna stranica monografije svojstvena je svim izdanjima vezanima za župe Zadarske nadbiskupije, s istim dizajnom na kojem se ističe tlocrt crkve Sv. Križa u Ninu i simbol crkve Sv. Donata u Zadru, dok je motiv svojstven pojedinoj župi smješten u tlocrt crkve Sv. Križa. Konkretno, ovdje je to motiv Župne crkve na Vrgadi.

Posebnu vrijednost ovoga multimedija čine tonski zapisi na prvom nosaču zvuka (CD 1) koji sadrži cjelokupni repertoar što ga današnji pučki crkveni pjevači u Vrgadi još uvijek prakticiraju ili su ga, po sjećanju svojih starijih članova, mogli obnoviti i za ovu prigodu otpjevati. Na drugom nosaču zvuka (CD 2) donosimo i osam tonskih snimaka koje je snimio akademik Jerko Bezić 1960-ih godina na Vrgadi. Tako smo, uz mogućnost uspoređivanja vrgadinskog pjevanja danas i prije 60-tak godina, i na jedan simboličan način iskazali pok. akademiku zahvalnost za njegov velik doprinos u očuvanju i istraživanju ove vrijedne nematerijalne hrvatske baštine.

Multimedij sadrži i nosač slike i zvuka (DVD) na kojem se nalaze dokumentarni filmovi o Vrgadi. On uz monografiju i tonske zapise, vizualno svjedoči o sačuvanim običajima i tradicijskom pjevanju u Vrgadi.

Kroz podršku zadarskoga nadbiskupa mons. Želimira Puljića i njegove popratne riječi u ovoj monografiji uprisutnjuju se svi nadbiskupi, župnici, svećenici i redovnici Zadarske nadbiskupije, uključujući i župnike i domaće sinove iz Vrgade koji su tijekom tisućljetne povijesti gajili i podržavali glagoljanje. Monografija je i svjedočanstvo na koji se način Crkva na ovim prostorima odnosi prema svekolikoj kulturnoj baštini.

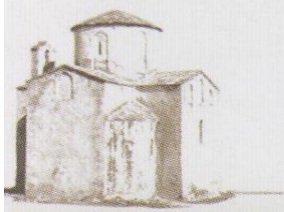
Za pomoć u ostvarenju ovoga multimedija zahvaljujemo ponajprije pučkim pjevačima iz Vrgade, zatim najbližim suradnicima, autorima i izdavačima, župniku Vrgade, kao i sponzorima koje smo naveli poimence u ovoj monografiji, te svima onima koji su na bilo koji način bili uključeni u projekt, napose Svemiru Banovu, Eridenu Liviću i Krešimiru Brninu, doc. dr. sc. Igoru Kulenoviću i Nikolini Krpini. U realizaciji ovog multimedija sudjelovao je i KUD Skuti materini iz Vrgade i njegova predsjednica Dušanka Arapović.

Zavod za povijesne znanosti Hrvatske akademija znanosti i umjetnosti u Zadru sudjelovao je u izradbi monografije.

Danas, u vremenu globalizacije, treba biti svjestan vrijednosti vlastitoga identiteta, osobito na području kulture. Nadamo se da će upravo ovakvi multimediji biti prilog, ne samo povijesnom, glazbenom i kulturološkom istraživanju glagoljaške pjevane baštine, njezinoj dokumentiranosti, osvjetljavanju, vrednovanju i prezentiranju, nego nadasve prilog i poticaj njezinom „održavanju na životu“.

Naš je rad svjedočanstvo našega vremena, naš odnos prema vjerskim, kulturnim i nacionalnim vrijednostima, ali ono je i zahvala svima onima koji su kroz stoljeća gajili i čuvali glagoljaško pučko crkveno pjevanje na Vrgadi. Bit će nam zadovoljstvo ako ova kulturna baština, a samim time i ovaj multimedij, postanu svojevrсни kulturni brend, ili još bolje rečeno, dostojni promicatelji kulturnoga i vjerskog identiteta Vrgade.

Urednik

SADRŽAJ

UVOD	
PROSLOV NADBISKUPA ZADARSKOGA	
1. POVIJESNE MJENE VRGADE – TRAGOVI U OTOČNOM KRAJOLIKU.....	15
1.1. Otočni krajolik Vrgade.....	15
1.2. Ime otoka.....	17
1.3. Tragovi naseljavanja otoka tijekom ranijih perioda prošlosti.....	18
1.4. Ostatci materijalne kulture u podmorju otoka.....	31
1.5. Kulturni spomenici i sakralni objekti otoka Vrgade: svjedoci prošlosti i sadašnjosti.....	32
1.6. Tradicionalne gospodarske djelatnosti na otoku.....	50
1.7. Vrgadinsko stanovništvo.....	55
1.8. Vrgadinske bratovštine.....	62
1.9. Vrgadinski običaji.....	71
1.10. Vrgadinske žene u povijesnim zapisima - oporukama.....	80
2. GLAGOLJAŠKA BAŠTINA VRGADE.....	85
2.1. Glagoljica i vrgadinski glagoljaši.....	86
2.2. Glagoljski spomenici Vrgade.....	88
2.3. Župa na Vrgadi u jeku borbe za glagoljicu.....	96
2.4. Vrgadinski „glagoljaš“ Blaž Jurišić.....	100
3. GLAGOLJAŠKO PUČKO CRKVENO PJEVANJE NA VRGADI.....	103
3.1. Glagoljaško pjevanje.....	106
3.2. Istraživanja i snimanja glagoljaškog pjevanja na Vrgadi.....	114
3.3. Glazbene karakteristike vrgadinskog pjevanja.....	121
3.4. Vrgadinski sprovodni običaji i napjevi.....	130
4. THE GLAGOLITIC CHANT OF THE PARISH OF VRGADA.....	139
4.1. The Glagolitic heritage in general.....	139
4.2. Vrgada: Historical Changes-Traces in Its Landscape.....	142
4.3. The glagolitic chant of Vrgada.....	148
POPIS PJEVAČA.....	156
NOTNA TRANSKRIPCija.....	157
IZVORI.....	166
LITERATURA.....	170
POPIS SPONZORA.....	180
SADRŽAJ.....	181
POPIS SNIMAKA GLAGOLJAŠKOG PUČKOG CRKVENOG PJEVANJA NA VRGADI NA NOSAČU ZVUKA.....	183